

Lietuvos laisvosios rinkos instituto ekspertizė dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 pakeitimo įstatymo projekto Nr. 15-5457

Lietuvos laisvosios rinkos institutas (LLRI) išnagrinėjo LR valstybinio socialinio draudimo įstatymo naują redakciją ir teikia pastabas ir pasiūlymus.

Dėl įstatymo projekte numatyto valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo dubliavimo

Projekte numatyta toliau taikyti dabar egzistuojantį valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo dubliavimą, kai tas pats asmuo moka valstybinio socialinio draudimo įmokas nuo skirtingų pajamų (arba už jį įmokas moka draudėjas). Pavyzdžiui, pagal darbo sutartį dirbantis ir autorines pajamas uždirbantis gyventojas privalo mokėti įmokas ir nuo darbo, ir nuo autorinių pajamų. Toks dubliavimas nepagrįstai didina mokesčių našta gyventojams ir nesuteikia apčiuopiamos naudos gyventojams, kadangi daugiau sumokėtų įmokų nebūtinai reiškia daugiau išmokų. Kaip rodo ekonomisto R. Kuodžio skaičiavimai, kuo daugiau per savo gyvenimą žmogus sumoka “Sodros” įmokų, tuo blogesnis jo gautų išmokų ir sumokėtų įmokų santykis.

Socialinio modelio autoriai siekia, kad išmokos būtų griežtai susietos su įmokomis. Šį siekį bandoma įgyvendinti iškeliant bazinės pensijos dalies mokėjimą į valstybės biudžetą ir įvedant “Sodros” įmokų “lubas”.

Tačiau nepaisant šių dviejų siūlymų, “Sodros” sistema išliks perskirstamojo pobūdžio, kur daugiau įmokų sumokėję gyventojai ilgainiui praranda daugiau lėšų. Išmokų apskaičiavimas pagal apskaitos vienetus (“taškus”) reikš, kad dėl prastų demografinių tendencijų išmokos ilgainiui mažės. Tai reiškia, kad daugiau įmokų sumokėjusiems gyventojams bus irgi mažinamos išmokos, tad išmokos nebus tiesiogiai susietos su įmokomis.

Vienas iš socialinio modelio pasiūlymų – atsisakyti “Sodros” išmokų dubliavimo. Siūlome vadovautis šiuo principu ir “Sodros” įmokų dalyje, panaikinant šiuo metu egzistuojantį dubliavimą ir atsisakant naujojoje įstatymo redakcijoje numatyto naujo dubliavimo.

Pasiūlymas: panaikinti šiuo metu egzistuojantį “Sodros” įmokų dubliavimą, kai tas pats gyventojas ar įmokas už jį mokantis draudėjas privalo mokėti įmokas nuo skirtingų pajamų ir atsisakyti planų plėsti dubliavimą, “Sodra” apmokestinant šiuo metu neapmokestintas pajamas ar asmenis.

Dėl naujų dalyvių įtraukimo į “Sodra” ir esamų dalyvių draudimo kitomis “Sodros” rūšimis

Socialiniame modelyje ir projekte numatyta, kad 1) individualių įmonių savininkai, mažųjų bendrijų nariai, ūkinių bendrijų tikrieji nariai privalėtų mokėti ligos ir motinystės, nedarbo draudimo įmokas, 2) individualia veikla užsiimantys gyventojai mokėtų ligos draudimo įmokas, 3) dirbantys pagal verslo liudijimą mokėtų įmokas papildomai pensijos daliai, 4) doktorantai ir studentai mokėtų motinystės draudimo įmokas, 5) mažesnių ūkių ūkininkai mokėtų pensijų ir kitų socialinio draudimo rūšių įmokas, didesni ūkininkai mokėtų ligos draudimo įmokas, 6) paslaugų teikėjai mokėtų pensijų socialinio draudimo įmokas, 7) tantjėmų

gavėjai mokėtų pensijų socialinio draudimo įmokas, 8) deleguotų asmenų sutuoktiniai mokėtų ligos ir motinystės socialinio draudimo įmokas, 9) šeimynos dalyviai mokėtų ligos draudimo įmokas.

Turint omenyje “Sodros” sistemos netvarumą, blogėjančias demografines tendencijas ir sukauptą “Sodros” skolą, netikslinga plėsti “Sodroje” dalyvaujančių asmenų ratą.

Toks socialinio draudimo įmokų plėtimas ne tik didintų mokesčių našta, bet ir galimai plėstų šių įmokų dubliavimą, kai pagal darbo sutartį dirbantis gyventojas, kuris yra ir, pavyzdžiui, mažosios bendrijos narys, būtų priverstas du kartus mokėti ligos ir motinystės bei nedarbo draudimo įmokas.

Kaip jau minėta, siūlome panaikinti šiuo metu egzistuojantį įmokų dubliavimą ir neplėsti šio dubliavimo, įvedant prievolę aukščiau įvardytiems gyventojams draustis tam tikromis socialinio draudimo rūšimis.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad šių gyventojų draudimas tam tikromis socialinio draudimo rūšimis reikš papildomas VSDF išlaidas, kai jiems nutiks draudžiamieji įvykiai, o tai lemtų dar didesnę skirtumą tarp VSDF biudžeto pajamų ir išlaidų. Pavyzdžiui, individualia veikla užsiimančias asmenys mokės santykinai nedideles ligos socialinio draudimo įmokas ir įgis teisę į ligos pašalpas, kurių mokėjimą bus sunkiau kontroliuoti (nes nėra darbdavio).

Pasiūlymas: 1) neįtraukti naujų dalyvių į “Sodros” sistemą, 2) neįvesti prievolės šiuo metu “Sodroje” dalyvaujantiems asmenims mokėti kitų socialinio draudimo rūšių įmokas.

Dėl 4 str. 6 d. numatyto tantjemas gaunančių asmenų valstybinio socialinio draudimo

Tantjėmų apmokestinimas “Sodros” įmokomis padidintų šiuo metu egzistuojantį įmokų dubliavimą. Tai būtų netinkamas žingsnis tiek ekonominiu, tiek viešųjų finansų požiūriu. Ekonominiu požiūriu tantjėmos nėra tapačios darbo pajamoms, kadangi tantjėmos yra pelno dalis ir jų mokėjimas nėra garantuotas. Skirtingai nuo samdomo darbuotojo, valdybos ar tarybos narys iš anksto nežino, ar jam bus išmokėtos tantjėmos ir kokio dydžio – sprendimą priima akcininkų susirinkimas, atsižvelgdamas į daugelį aplinkybių. Pagal savo prigimtį tantjėmos artimiausios dividendams, kurie nėra apmokestinami “Sodros” įmokomis, tad tai turėtų galioti ir tantjėmoms. Neperiodinės ir negarantuotos pajamos neturėtų būti apmokestinamos “Sodros” įmokomis.

Žvelgiant iš viešųjų finansų perspektyvos, prognozė dėl papildomų 6,3 mln. eurų pajamų gali neišsipildyti, kadangi tantjėmų apmokestinimas “Sodros” įmokomis gali padaryti tantjėmų mokėjimą nepatraukliu ir bendra tantjėmų apimtis smuktų. Be to, 2014 m. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija vertino, kad tantjėmų apmokestinimas “Sodros” įmokomis atneštų papildomų 50 mln. litų arba 14,5 mln. eurų, t.y. dvigubai mažiau nei numatyta dabar. Todėl kyla abejonų dėl aiškinamajame rašte pateiktų prognozių pagrįstumo.

Ankstesnė patirtis, kai pajamos tapo apmokestintos “Sodros” įmokomis parodė, kad pajamų apmokestinimas “Sodros” įmokomis žymiai sumažina šių pajamų apimtį. Kai 2009 m. “Sodros” įmokomis tapo apmokestintos autorinės pajamos, jų apimtys vien per pirmus metus krito perpus, o per visą 2008 – 2012 m. laikotarpį smuko net 5 kartus.

2013 m. LLRI atlikti skaičiavimai parodė, kad jeigu tantjemų apimtys kristų tiek pat, siūlomas apmokestinimas turėtų neigiamą poveikį viešiesiems finansams: būtų surenkama 5,5 mln. litų arba 1,6 mln. eurų mažiau mokesčių nuo tantjemų, negu buvo surenkama tuo metu (prisegame LLRI analizę “Ar mokesčių didinimas atneša daugiau pajamų į biudžetą?”, kurioje buvo atlikti šie skaičiavimai).

Siūlymas apmokestinti tantjemas “Sodros” įmokomis plėstų “Sodros” apdraustųjų ratą. Tačiau papildomos pajamos šiandien reikš papildomas “Sodros” išlaidas šiems asmenims išėjus į pensiją. Žinant finansines “Sodros” perspektyvas artimiausiais dešimtmečiais, nederėtų plėsti apdraustųjų rato.

Pasiūlymas: atsisakyti 4 str. 6 d. numatyto tantjemų apmokestinimo “Sodros” įmokomis

Dėl 5 str. numatyto asmenų, vykdančių veiklą pagal verslo liudijimą, pensijų socialinio draudimo

Šiuo metu asmenys, vykdančys veiklą pagal verslo liudijimą, privalomai draudžiami pagrindinei pensijos daliai. Projekte siūloma, kad jie būtų “draudžiami pensijų socialiniu draudimu”.

Neaišku, kaip pasikeistų asmenų, vykdančių veiklą pagal verslo liudijimą įmokų mokėjimo tarifai ir bazė, perdavus bazinės pensijos mokėjimą valstybės biudžetui. Pavyzdžiui, nėra nurodyta, ar asmenims, vykdančioms veiklą pagal verslo liudijimą, būtų sumažintos socialinio draudimo įmokos. Esama projekto nuostata yra nekonkreči, todėl siūlome aiškiai apibrėžti įmokų dydį ir bazę.

Pasiūlymas: apibrėžti asmenų, vykdančių veiklą pagal verslo liudijimą, socialinio draudimo įmokų dydį ir bazę.

Dėl 8 str. 1 d. numatytų socialinio draudimo pensijų individualios ir bendrosios pensijų dalių

Įstatymo 8 str. 1 d. pradama vartoti sąvokas “socialinio draudimo pensijų individuali dalis” ir “socialinio draudimo bendroji pensijos dalis”. Kadangi šios sąvokos nenaudojamos dabartinėje įstatymo redakcijoje ir nėra apibrėžtos naujosios redakcijos projekte, siūlome jas apibrėžti.

Pasiūlymas: apibrėžti sąvokas “socialinio draudimo pensijų individuali dalis” ir “socialinio draudimo bendroji pensijos dalis”.

Dėl 8 str. 1 d. ir 23 str. 1 d. numatyto socialinio draudimo bendrosios pensijos dalies finansavimo iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ir valstybės biudžeto

Projekto nuostata, kad “socialinio draudimo bendroji pensijos dalis finansuojama iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ir valstybės biudžeto” yra abstrakti, nėra aišku, kaip būtų padalintos šios pensijos dalies finansavimo proporcijos.

Socialiniame modelyje numatytas bazinės pensijos mokėjimos perdavimas valstybės biudžetui yra prasmingas tik tuo atveju, jeigu ji taptų pašalpos pobūdžio, būtų mokama atsižvelgiant į pensininko finansinę padėtį, o bendros išlaidos jos mokėjimui sumažėtų.

Šiuo atveju nėra numatyta, ar pasikeistų bazinės pensijos (arba bendrosios pensijos dalies) mokėjimo taisyklės. Prieš perkeliant šios pensijos dalies mokėjimą valstybės biudžetui, siūlome nustatyti aiškius principus ir taisykles, kaip būtų finansuojamas jos mokėjimas.

Socialiniame modelyje taip pat numatyta, kad valstybės biudžetas finansuotų bendrosios pensijos dalies mokėjimą įvedus naujus mokesčius. Tuo tarpu “Sodros” tarifo įmokos sumažinimas nėra aiškiai numatytas ir įtvirtintas įstatymu.

Tai sukelia pavojų, kad perkėlus bazinės pensijos mokėjimą valstybės biudžetui bendra mokesčių našta ne sumažėtų, o išaugtų. Tai turėtų neigiamų pasekmių šalies dirbantiems ir ekonomikai.

Todėl siūlome numatyti ir įstatymu įtvirtinti “Sodros” tarifo įmokos sumažinimą ir nurodyti, iš kokių šaltinių būtų finansuojamas bendrosios pensijos dalies mokėjimas iš valstybės biudžeto.

Pasiūlymai: 1) įstatymu įtvirtinti socialiniame modelyje numatytą “Sodros” tarifo įmokos sumažinimą, 2) nustatyti aiškius bendrosios pensijos dalies mokėjimo principus, taisykles ir finansavimo šaltinius

Dėl 8 str. 2 d. numatyto dvigubai didesnio nedarbo draudimo įmokos tarifo terminuotoms darbo sutartims

Dvigubai didesnis nedarbo draudimo įmokos tarifas diskriminuotų dirbančiuosius, įdarbintus pagal terminuotas darbo sutartis. Aiškinamajame rašte nėra pateiktas tokio diskriminavimo motyvas. Gali būti, kad tai daroma vadovaujantis prielaida, kad dirbant pagal terminuotą sutartį yra didesnė darbo netekimo rizika. Tačiau tokia prielaida būtų nepagrįsta, nes darbo netekimo rizika priklauso nuo dirbančiojo darbo patirties, įgūdžių, išsilavinimo ir kt., bei draudėjo veiklos pobūdžio ir rezultatų, o ne nuo darbo sutarties formos. Galimas atvejis, kad pasibaigus terminuotai darbo sutarčiai konkretus žmogus gali rasti kitą darbą arba prasitęsti terminuotą sutartį daug lengviau nei darbą praradęs nekvalifikuotas žmogus.

Terminuotos darbo sutartys gali būti patrauklios kvalifikuotiems specialistams, pavyzdžiui, vadovams, programuotojams ir pan., kurių nedarbo rizika gali būti netgi mažesnė nei dalies darbuotojų, dirbančių pagal neterminuotas darbo sutartis.

Be to, didesnis terminuotų darbo sutarčių apmokestinimas prieštarauja darbo santykių lankstumo principui.

Jeigu svarstoma taikyti skirtingus nedarbo draudimo įmokos tarifus priklausomai nuo darbo netekimo rizikos, tuomet reikėtų labiau apmokestinti nekvalifikuotus, jaunos žmones arba naujas įmones, o tai nėra daroma.

Pasiūlymas: nediskriminuoti dirbančių pagal terminuotas darbo sutartis ir šioms sutartims taikyti įprastą nedarbo draudimo įmokos tarifą.

Dėl 8 str. 3 d. numatyto turinio viršenybės prieš formą principo

Šis principas būtų taikomas nustatant, ar tam tikra veiklos forma savo turiniu atitinka darbą pagal darbo sutartį. Nustačius, kad veikla “pagal turinį” atitinka darbo santykius, jai turėtų galioti tos pačios valstybinio socialinio draudimo taisyklės, kaip ir darbo pajamoms pagal darbo sutartį.

Manytina, kad šio principo įteisinimas būtų pavojingas, nes galėtų nepagrįstai diskriminuoti dalį veiklų. Ankstesnė patirtis rodo, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija gali nepagrįstai nuspręsti, kad tam tikra veikla “pagal turinį” atitinka darbo santykius.

Pavyzdžiui, jau nagrinėtu tantjemų atveju Socialinės apsaugos ir darbo ministerija teigia, kad šios pajamos yra tapačios pajamoms iš darbo. Tačiau, kaip jau minėta aukščiau, ekonominiu požiūriu tantjemos nėra tapačios darbo pajamoms, kadangi tantjemos yra pelno dalis ir jų mokėjimas nėra garantuotas. Skirtingai nuo samdomo darbuotojo, valdybos ar tarybos narys iš anksto nežino, ar jam bus išmokėtos tantjemos ir kokio dydžio – sprendimą priima akcininkų susirinkimas, atsižvelgdamas į daugelį aplinkybių. Pagal savo prigimtį tantjemos artimiausios dividendams.

Matome pavojų, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija deramai neįvertina konkrečių pajamų turinio ir nepagrįstai priskiria jas darbo pajamoms, nors pagal turinį jos nėra tapačios darbo pajamoms. Dėl to tam tikra veikla gali būti nepagrįstai prilyginta darbo veikla ir ji bus apmokestinta didelėmis “Sodros” įmokomis.

“Turinio viršenybės prieš formą” principo įteisinimas gali sukelti didesnių pavojų ateityje, pavyzdžiui, jei Lietuvoje kiltų diskusijos dėl dalijimosi platformose dalyvaujančių asmenų apmokestinimo. Paviršutiniškai taikant šį principą gali būti nuspręsta, kad per interneto platformas keleivius pavežantys asmenys gauna pajamų, tapačių darbo santykiams, ir šios pajamos gali būti apmokestintos, nors realybėje jos yra atsitiktinės, uždirbtos ne iš darbdavio ir todėl nėra tapačios darbo pajamoms.

Pasiūlymas: atsisakyti 8 str. 3 d. numatyto turinio viršenybės prieš formą principo

Dėl 10 str. 7 d. numatytų “Sodros” įmokų “lubų”

“Sodros” įmokų “lubų” įvedimas yra sveikintina projekto nuostata.

Siūlome patikslinti, ar “Sodros” įmokų “lubos” būtų taikomos konkrečiam apdraustajam, ar būtų atskirai taikoma skirtingoms apdraustojo pajamų rūšims. Siūlome aiškiai numatyti, kad “lubos” būtų taikomos visoms apdraustojo apmokestinamoms pajamoms.

Pasiūlymas: aiškiai numatyti, kad “Sodros” įmokų “lubos” būtų taikomos visoms apdraustojo apmokestinamoms pajamoms.

Dėl 22 str. 3 d. ir 35 str. numatyto Socialinio draudimo rezervinio fondo sukūrimo

Projekte numatyta sukurti socialinio draudimo rezervinį fondą, kuris būtų “sudaromas iš socialinio draudimo metinių pajamų dalies, viršijančios metines išlaidas”.

Rezervinio fondo sukūrimas būtų sveikintinas ir prasmingas dalykas tuo atveju, jeigu “Sodros” fondas neturėtų sukauptos skolos. “Sodros” duomenimis, VSDF skola 2015 m. balandžio mėn. sudarė 3,6 mlrd. eurų.

Esant tokio masto sukauptai skolai, rezervo kaupimas būtų ekonomiškai nepagrįstas, todėl siūlome numatyti sukauptos VSDF skolos grąžinimo planą ir tik grąžinus skolą kaupti rezervinį fondą.

Pasiūlymas: 1) numatyti sukauptos VSDF skolos grąžinimo planą, 2) numatyti, kad rezervinis fondas pradedamas kaupti grąžinus skolą.

Kiti pasiūlymai

Dėl darbo pajamų apmokestinimo “Sodros” įmokomis tvarkos

Siūlome paprastinti mokesčių nuo darbo pajamų skaičiavimą ir administravimą, suvienodinant darbo pajamų apmokestinimo bazines. Tai siūlome daryti kartu su Vyriausybės svarstomu valstybinio socialinio draudimo įmokų administravimo perdavimu Valstybinei mokesčių inspekcijai (VMI). Jei įmokų administravimas nebūtų perduodamas VMI, įgyvendinti siūlymą taip pat būtų prasminga.

Pagal galiojančią tvarką, valstybinio socialinio draudimo, privalomojo sveikatos draudimo ir Garantinio fondo įmokes yra skaičiuojamos nuo priskaičiuoto darbo užmokesčio, o gyventojų pajamų mokestis dėl neapmokestinamojo pajamų dydžio taikymo yra skaičiuojamas nuo mažesnės bazės (nuo priskaičiuoto darbo užmokesčio atėmus neapmokestinamųjų pajamų dydį). Esama tvarka sąlygoja itin sudėtingą mokesčių apskaitą, sukelia didelę administracinę naštą mokesčių mokėtojams. Nėra pagrįstų argumentų, kodėl mokesčiai nuo pajamų, gaunamų pagal tą pačią darbo sutartį, turėtų būti skaičiuojami nuo skirtingų bazių.

2014 m. buvo svarstyta valstybinio socialinio draudimo įmokų administravimą perduoti Valstybinei mokesčių inspekcijai. Šis žingsnis optimizuotų valstybės tarnybų veiklą ir yra sveikintinas. Tačiau jei nebūtų suvienodinta apmokestinimo bazė, deklaravimo ir įmokų mokėjimo tvarka, mokesčių mokėtojai administracinės naštos palengvinimą pajustų tik tiek, kad patikrinimus atliktų ir būtų bendraujama su viena mokesčius administruojančia institucija, o tai nebūtų esminis naštos sumažinimas.

Siekiant gerinti mokesčių administravimą ir mažinti biurokratinę naštą verslui, būtina suvienodinti pajamų iš darbo santykių apmokestinimo bazines, deklaravimo ir įmokų mokėjimo tvarką. Laikinos perėjimo sąnaudos būtų prasmingos ir pateisinamos siekiu sumažinti naštą verslui. Vieningos bazės taikymas leistų sumažinti apskaitininkams tenkančią darbo krūvį. Kadangi smulkiam ir vidutiniam verslui tenka santykinai didesnės mokesčių administravimo sąnaudos, SVV pajamų santykinai didesnę naudą įgyvendinus siūlymą.

Pabrėžtina, kad šio siūlymo įgyvendinimas atitiktų apmokestinimo aiškumo ir paprastumo principus. Taip pat tai pagerintų Lietuvos vertinimą Pasaulio banko atliekamame “Doing Business” indekse. Galimos skirtingos siūlymo įgyvendinimo alternatyvos, tačiau būtina užtikrinti, kad nedidėtų mokesčių našta.

Pasiūlymas: esama pajamų iš darbo santykių tvarka sąlygoja itin sudėtingą mokesčių apskaitą, sukelia didelę administracinę naštą mokesčių mokėtojams, todėl siūlome suvienodinti pajamų iš darbo santykių apmokestinimo bazes, deklaravimo ir įmokų mokėjimo tvarką.

Dėl įmokų į Garantinį fondą mokėjimo tvarkos

Šiuo metu mokamos įmokos į Garantinį fondą lygios 0,2 procento priskaičiuoto darbuotojams darbo užmokesčio, nuo kurio skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, dydžiui. Teisine prasme įmoką į Garantinį fondą moka darbdavys, tačiau ekonomine prasme tikrasis jų mokėtojas yra darbuotojas, o įmoka į Garantinį fondą – tai draudimas nuo darbdavio nemokumo pastarojo bankroto atveju. Įmokas į garantinį fondą moka ne tik juridiniai asmenys, tačiau ir fiziniai asmenys, ūkininkai ir kiti fiziniai asmenys, kurie verčiasi individualia veikla.

Pasiūlymas: kadangi įmokos į Garanfinį fondą skaičiuojamos nuo valstybinio socialinio draudimo įmokos bazės, o ekonomine prasme šios įmokos – draudimas nuo darbdavio nemokumo, siūlome šią įmoką paversti darbuotojo socialinio draudimo dalimi. Mokant šią įmoką kartu su kitomis socialinio draudimo įmokomis būtų sumažinta administracinė našta verslui.

Išvados ir pasiūlymai

1. Dabartinėje įstatymo redakcijoje yra valstybinio socialinio draudimo įmokų dubliavimas, kai tas pats gyventojas ar įmokas už jį mokantis draudėjas privalo mokėti įmokas nuo skirtingų pajamų, o projekte siūloma tokį dubliavimą plėsti. Siūlome panaikinti šiuo metu egzistuojantį “Sodros” įmokų dubliavimą ir atsisakyti planų plėsti dubliavimą, “Sodra” apmokestinant šiuo metu neapmokestintas pajamas ar asmenis.
2. Projekte ir socialiniame modelyje siūloma įtraukti naujus dalyvius į “Sodros” sistemą ir drausti esamus dalyvius tomis socialinio draudimo rūšimis, kuriomis jie šiuo metu nedraudžiami. Tai galimai plėstų įmokų dubliavimą, didintų mokesčių naštą ir reikštų didesnes “Sodros” išlaidas, todėl siūlome atsisakyti šių nuostatų.
3. Projekte neatsispindi socialiniame modelyje įtvirtinta nuostata, kad “Sodros” įmokų tarifas būtų palaipsniui mažinamas. Siūlome numatyti ir įstatymu įtvirtinti “Sodros” įmokų tarifo sumažinimą.
4. Projekte siūloma apmokestinti tantjemas “Sodros” įmokomis, tačiau savo prigimtimi jos artimesnės kapitalo, o ne darbo pajamoms. Todėl siūlome atsisakyti tantjėmų apmokestinimo “Sodros” įmokomis.
5. Projekte nėra aiškiai nurodyta, kaip pasikeistų asmenų, vykdančių veiklą pagal verslo liudijimą, pensijų socialinio draudimo įmokos tarifas ir bazė. Siūlome sukonkretinti šią nuostatą.
6. Siūlome papildyti projektą “socialinio draudimo pensijų individualios dalies” ir “socialinio draudimo bendrosios pensijų dalies” sąvokomis.
7. Projekte nėra numatyti aiškūs bendrosios pensijų dalies mokėjimo principai, taisyklės ir šaltiniai. Siūlome juos apibrėžti ir įtvirtinti įstatymu.
8. Projekte siūloma įtvirtinti turinio viršenybės prieš formą principą, tačiau konkrečios veiklos turinys dažnai vertinamas paviršutiniškai, neįsigilinant į jos esmę. Pavyzdžiui, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bando tantjemas priskirti darbo pajamoms, nors pagal savo ekonominę prigimtį jos

tapačios kapitalo, o ne darbo pajamoms. Šio principo taikymas gali sukelti pavojų, kad tam tikra veikla bus nepagrįstai prilyginta darbo veiklai ir ji bus apmokestinta didelėmis “Sodros” įmokomis.

9. Siūlome aiškiai numatyti, kad “Sodros” įmokų “lubos” būtų taikomos visoms apdraustojo apmokestinamoms pajamoms.
10. Projekto nuostata sukurti Socialinio draudimo rezervinį fondą būtų sveikintina, jeigu VSDF neturėtų sukauptos skolos, kuri šiuo metu siekia 3,6 mlrd. eurų. Siūlome numatyti sukauptos VSDF skolos grąžinimo planą, o rezervinį fondą kaupti grąžinus skolą.
11. Esama pajamų iš darbo santykių tvarka sąlygoja itin sudėtingą mokesčių apskaitą, sukelia didelę administracinę naštą mokesčių mokėtojams, todėl siūlome suvienodinti pajamų iš darbo santykių apmokestinimo bazines, deklaravimo ir įmokų mokėjimo tvarką.
12. Kadangi įmokos į Garanfinį fondą skaičiuojamos nuo valstybinio socialinio draudimo įmokos bazės, o ekonomine prasme šios įmokos – draudimas nuo darbdavio nemokumo, siūlome šią įmoką paversti darbuotojo socialinio draudimo dalimi. Mokant šią įmoką kartu su kitomis socialinio draudimo įmokomis būtų sumažinta administracinė našta verslui.